

Ruoka-apu Suomessa 2022

- Havaintoja avunsaajille suunnatun
Punaisen Ristin kyselyn tuloksista

Ruoka-apuseminaari:
Köyhyys ja eriarvoistuminen
8.12.2022

Ruokaa ja apua kaikille -hanke
&
Ruokaa ja osallisuutta -hanke

Taustaa

- Toteutettiin osana Sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamaa Ruokaa- ja apua kaikille -hanketta sekä Veikkauksen tuotolla tuettua Ruokaa ja osallisuutta -hanketta
- Vastaukset kerättiin sähköisellä (Webropol) ja paperisella lomakkeella, puhelinhaastatteluin sekä jalkautumalla eri paikkakuntien ruoka-aputapahtumiin.
- Kyselyn tiedottamisesta ja levittämisestä vastasivat Suomen Punaisen Ristin työntekijät ja osastojen vapaaehtoiset

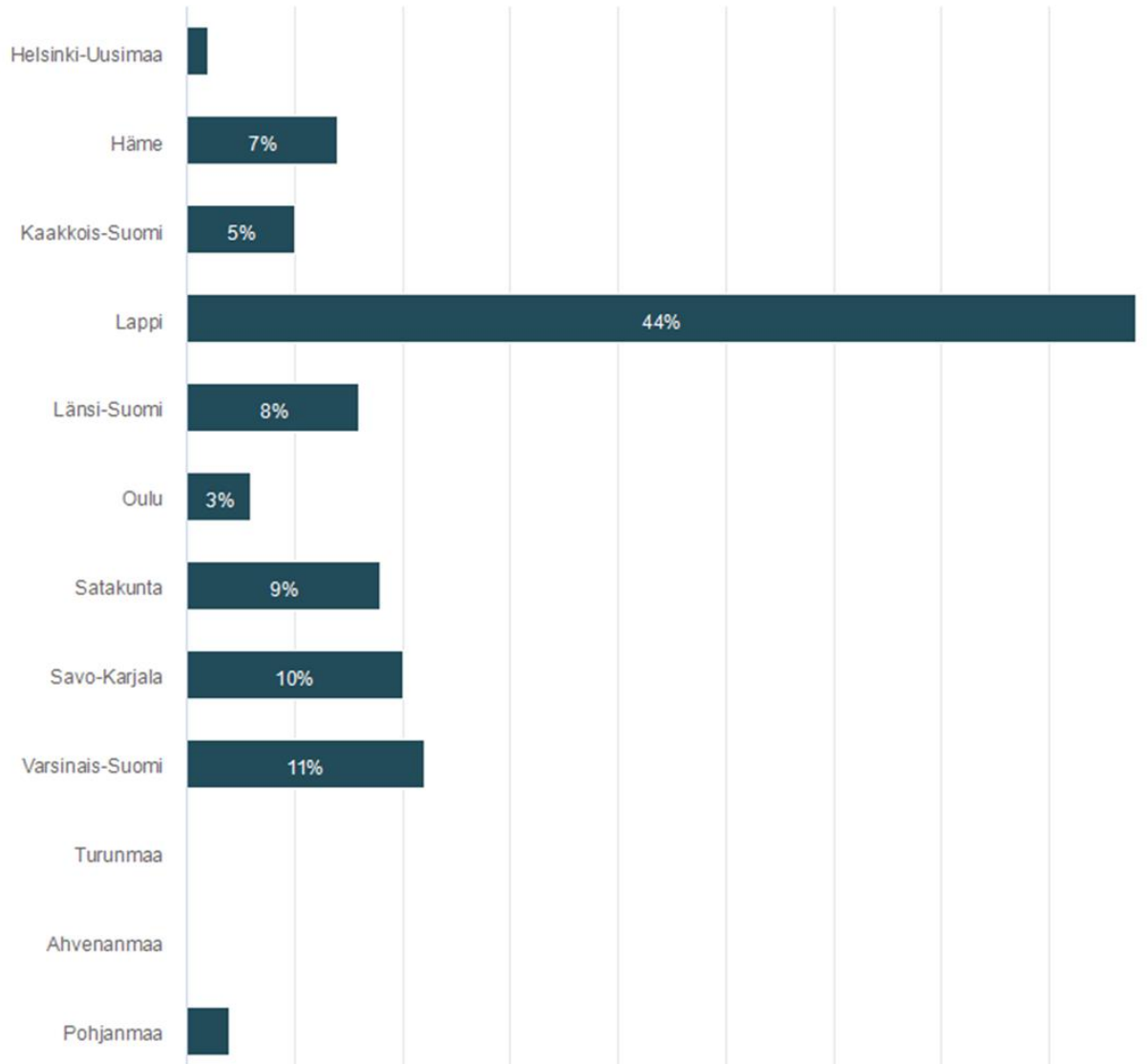
Kyselyn tavoite

- Kyselyssä haluttiin selvittää ruoka-avussa asioivien ihmisten:
 - 1) Kokemuksia ruoka-avusta
 - 2) Käsityksiä omasta terveydestä ja hyvinvoinnista
 - 3) Ravitsemusta ja ruokakäyttäytymistä
- Tavoitteena oli saada ajantasaista tietoa ruoka-avussa käyvistä ihmisistä ja heidän elämäntilanteistaan.
- Haluttiin myös saada tietoa siitä, miten vastaajat kokevat vaikutusmahdollisuutensa suhteessa omaan elämäänsä ja ympäristöönsä.

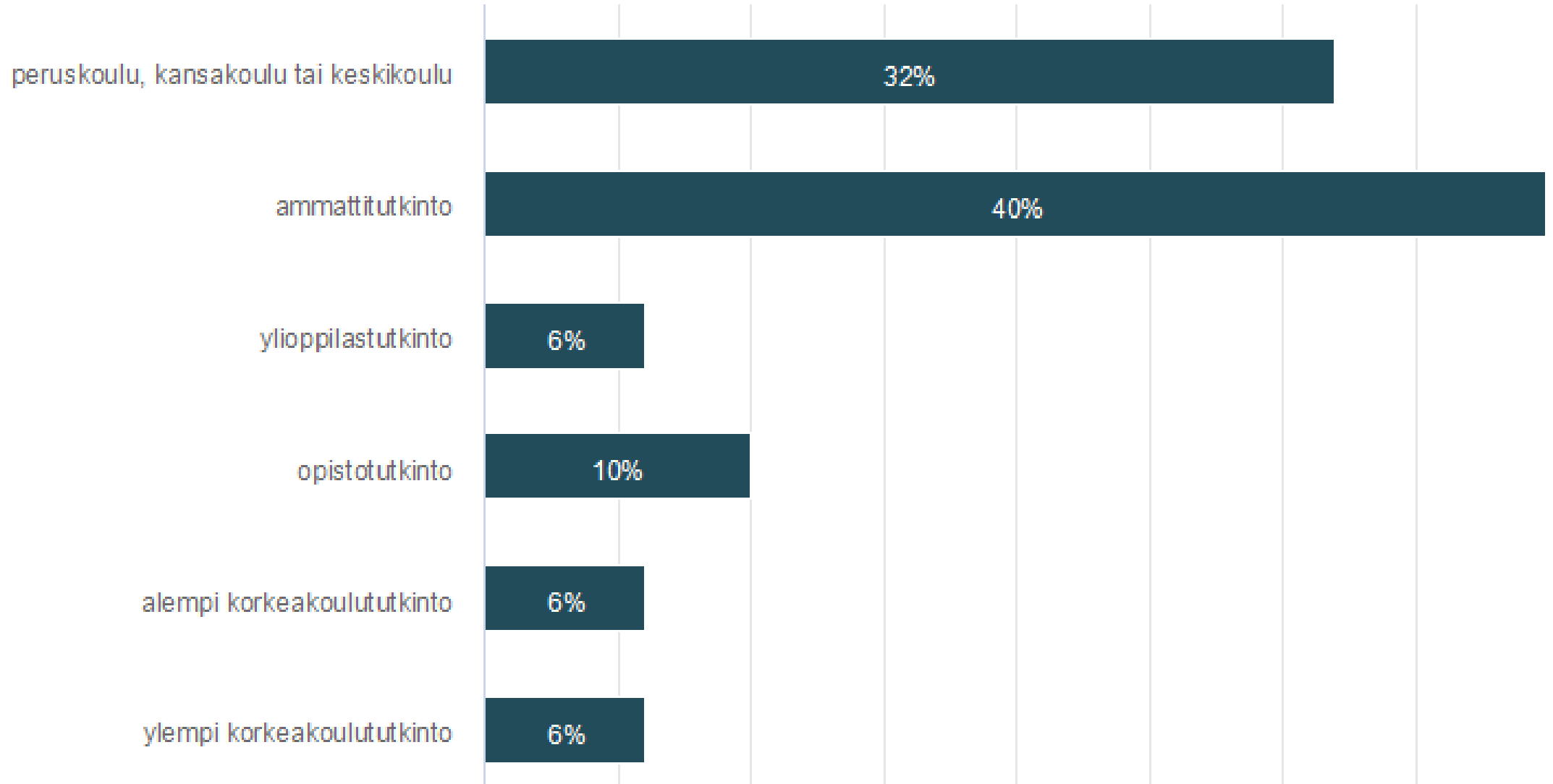
Vastaajat

- Vastauksia kertyi yhteensä 639 kpl. Aineisto kerättiin aikavälillä 2.11.–27.11.2022.
- Vastaajien keski-ikä oli 56 vuotta
- naisia 61 %, miehiä 38 % ja muita 1 %.

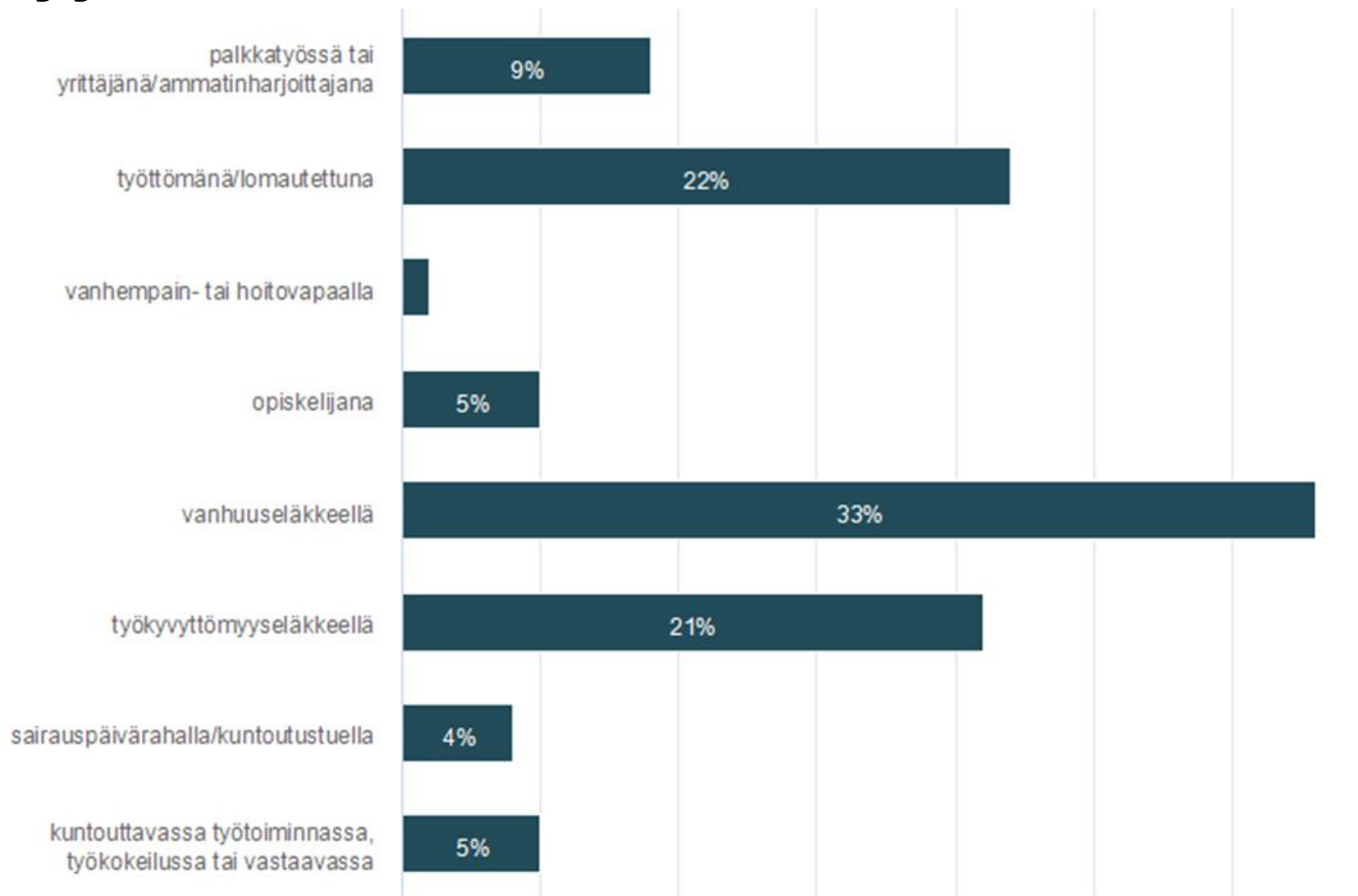
Vastaukset alueittain

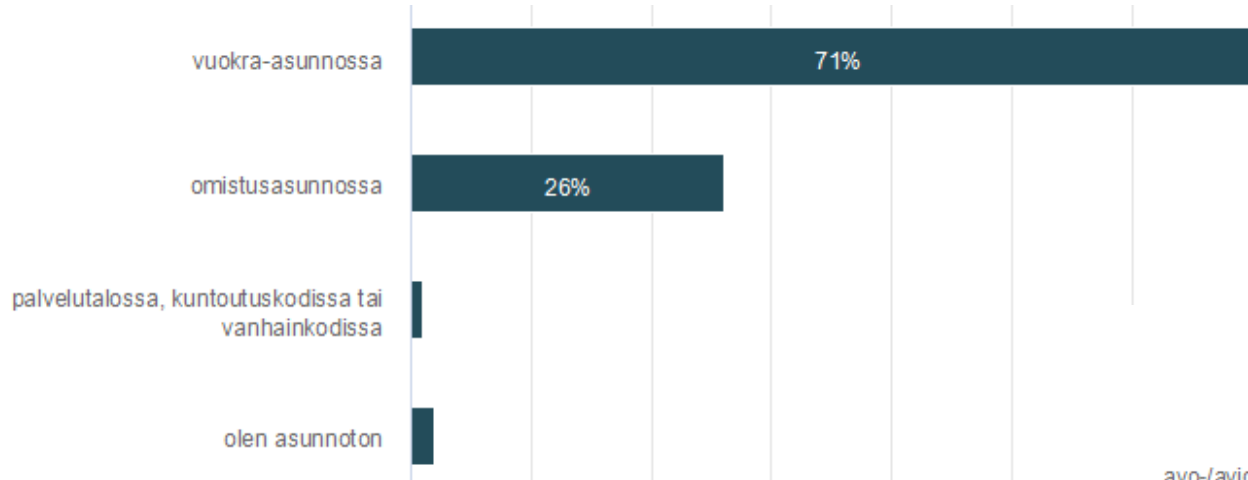
Koulutustausta

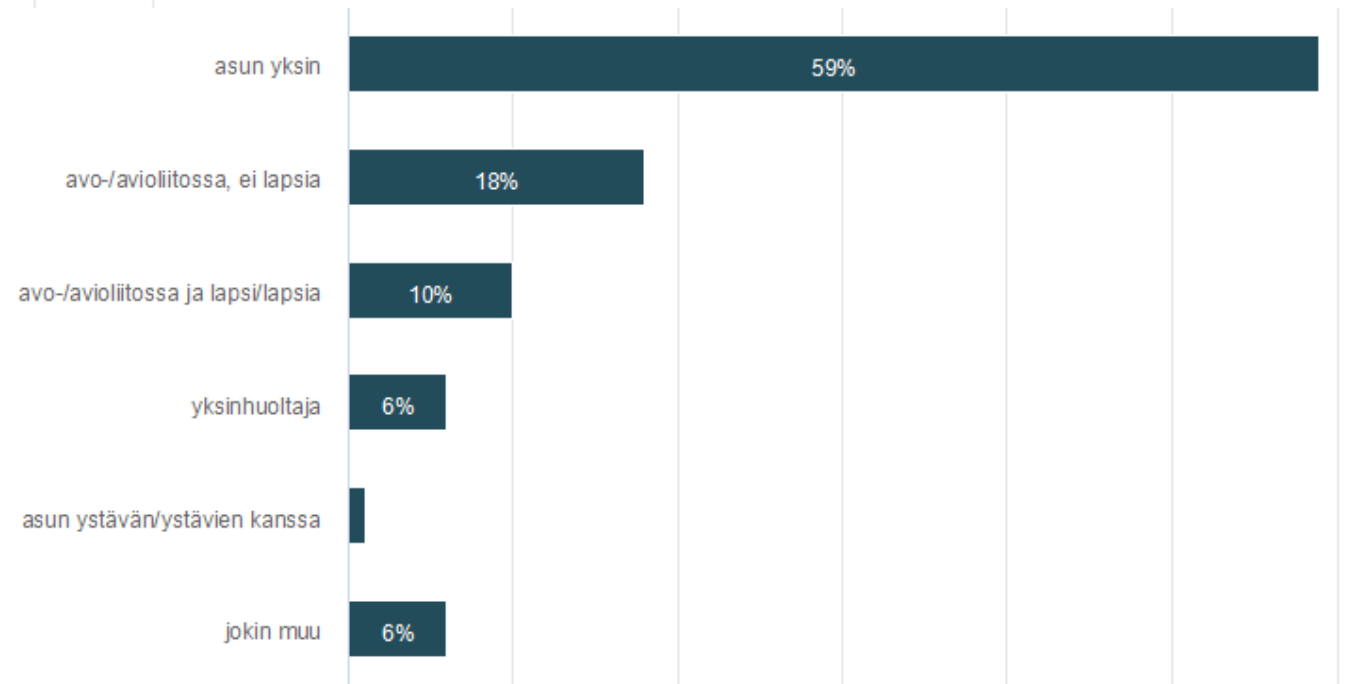
Työllisyys

Asumismuoto

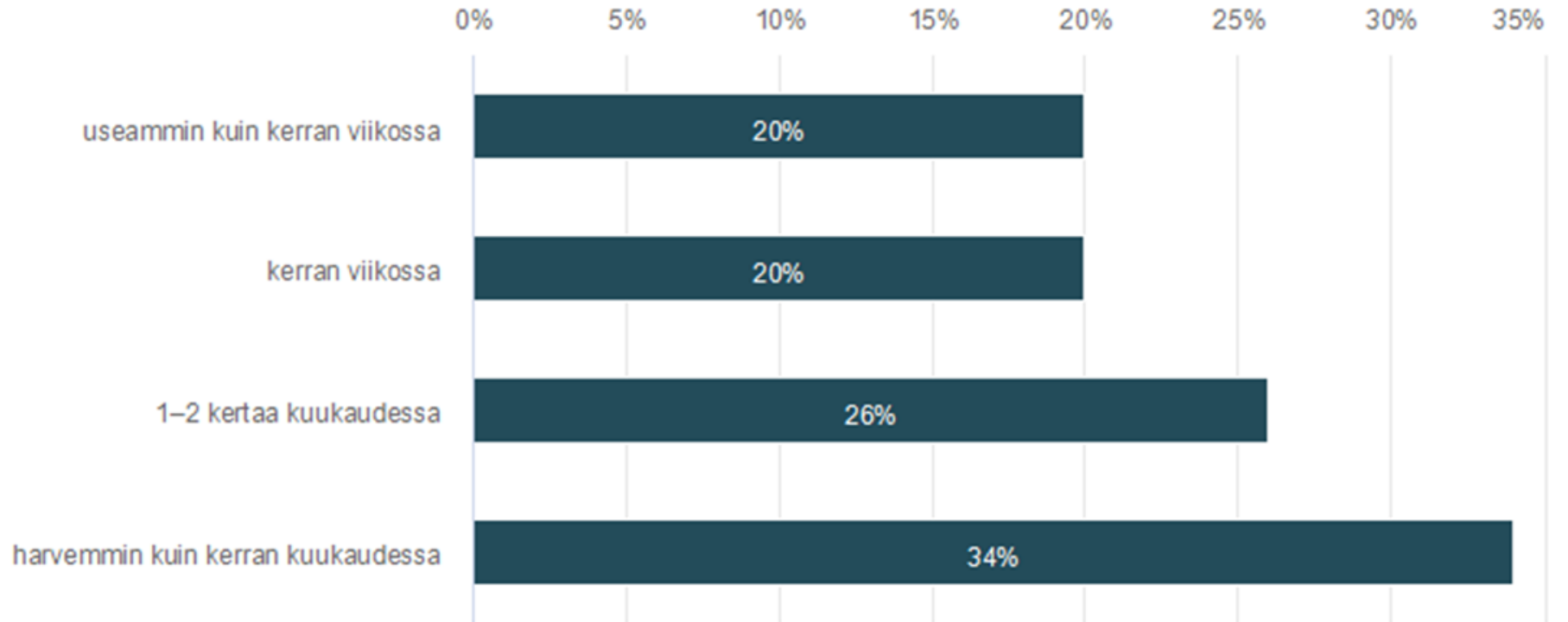

Ruokakunta

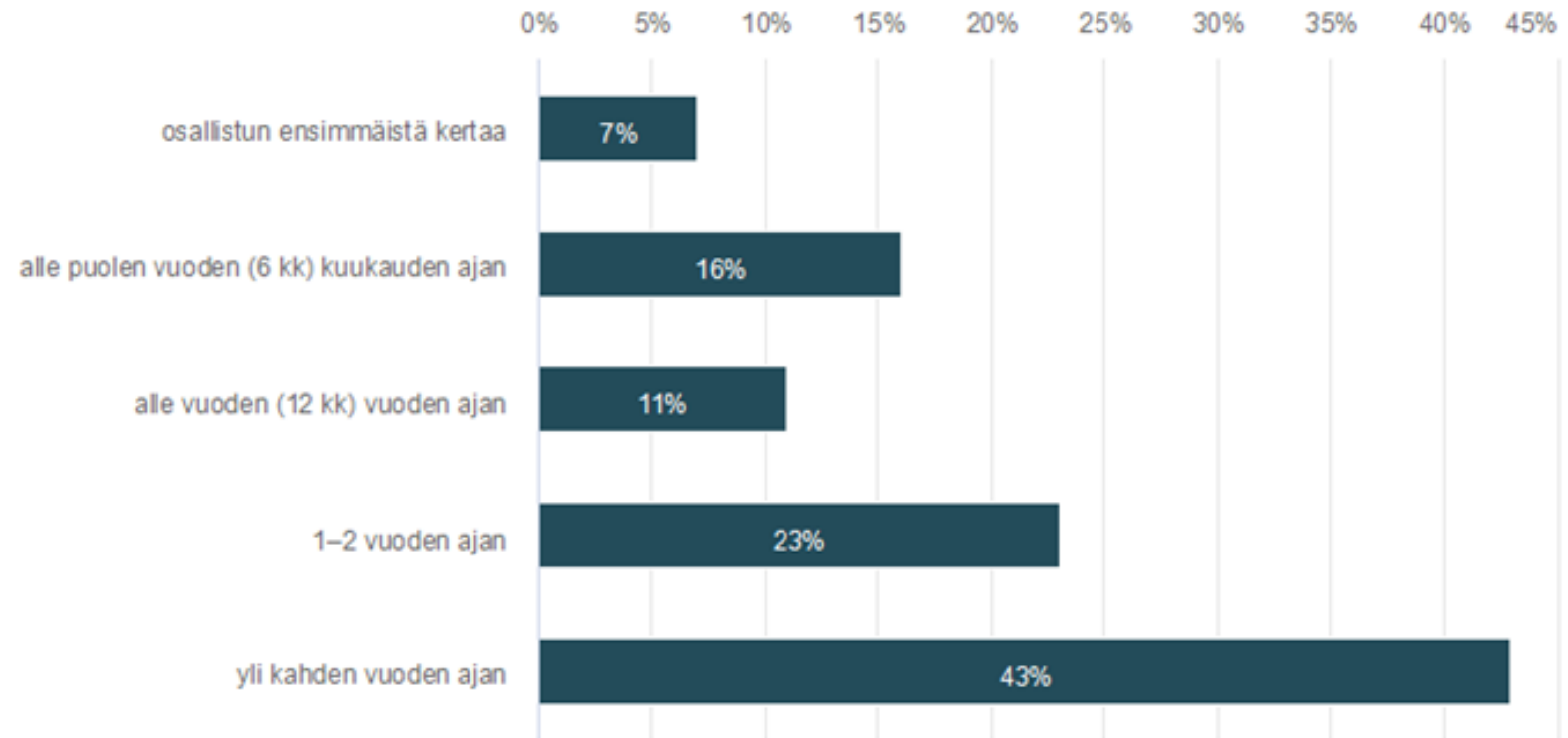
Vastaajien kokemukset ruoka-avusta

Asiointitiheys

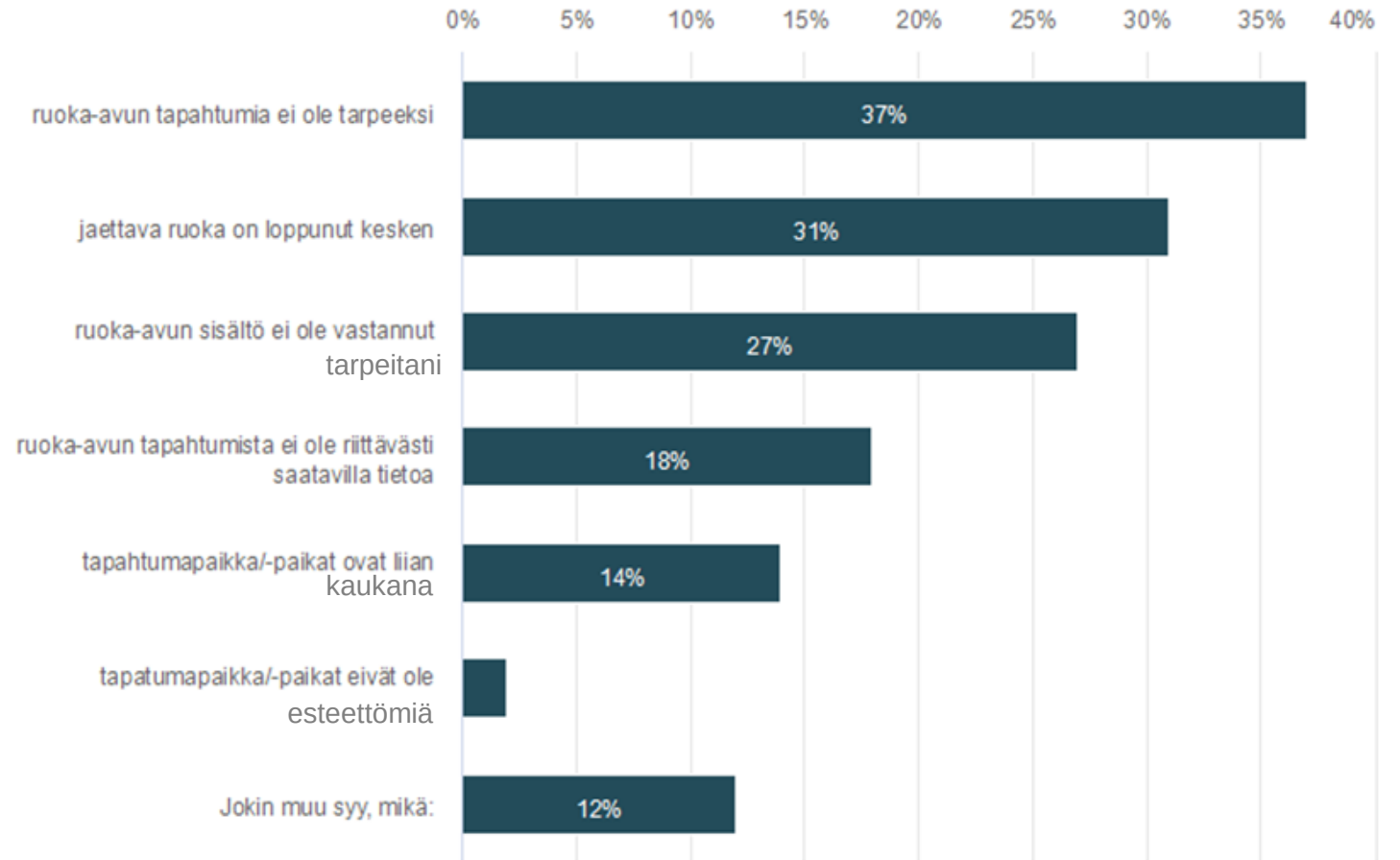
Vastaajien kokemukset ruoka-avusta

Asioinnin kesto

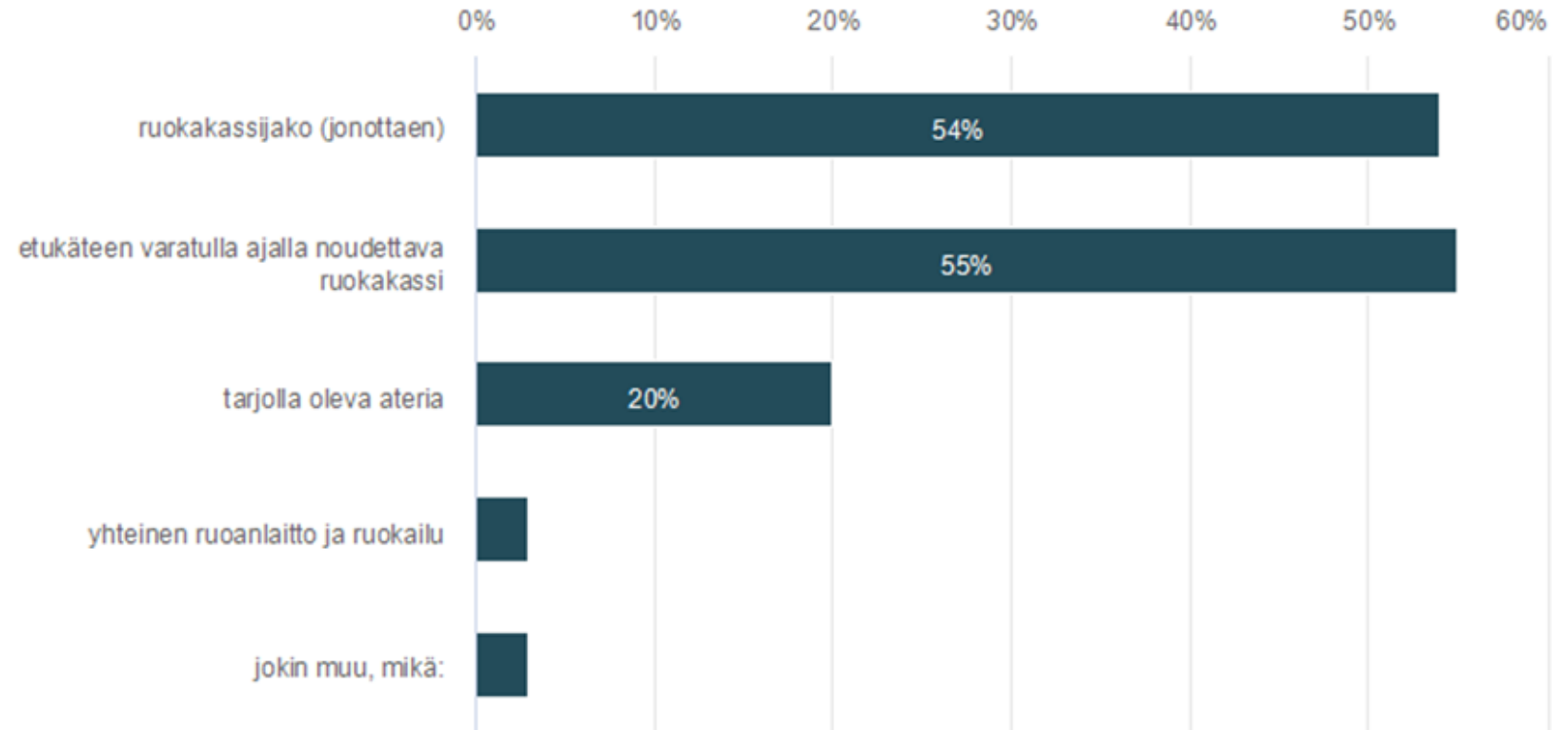
Vastaajien kokemukset ruoka-avusta

Osallistumiskokemukseen negatiivisesti vaikuttaneet tekijät

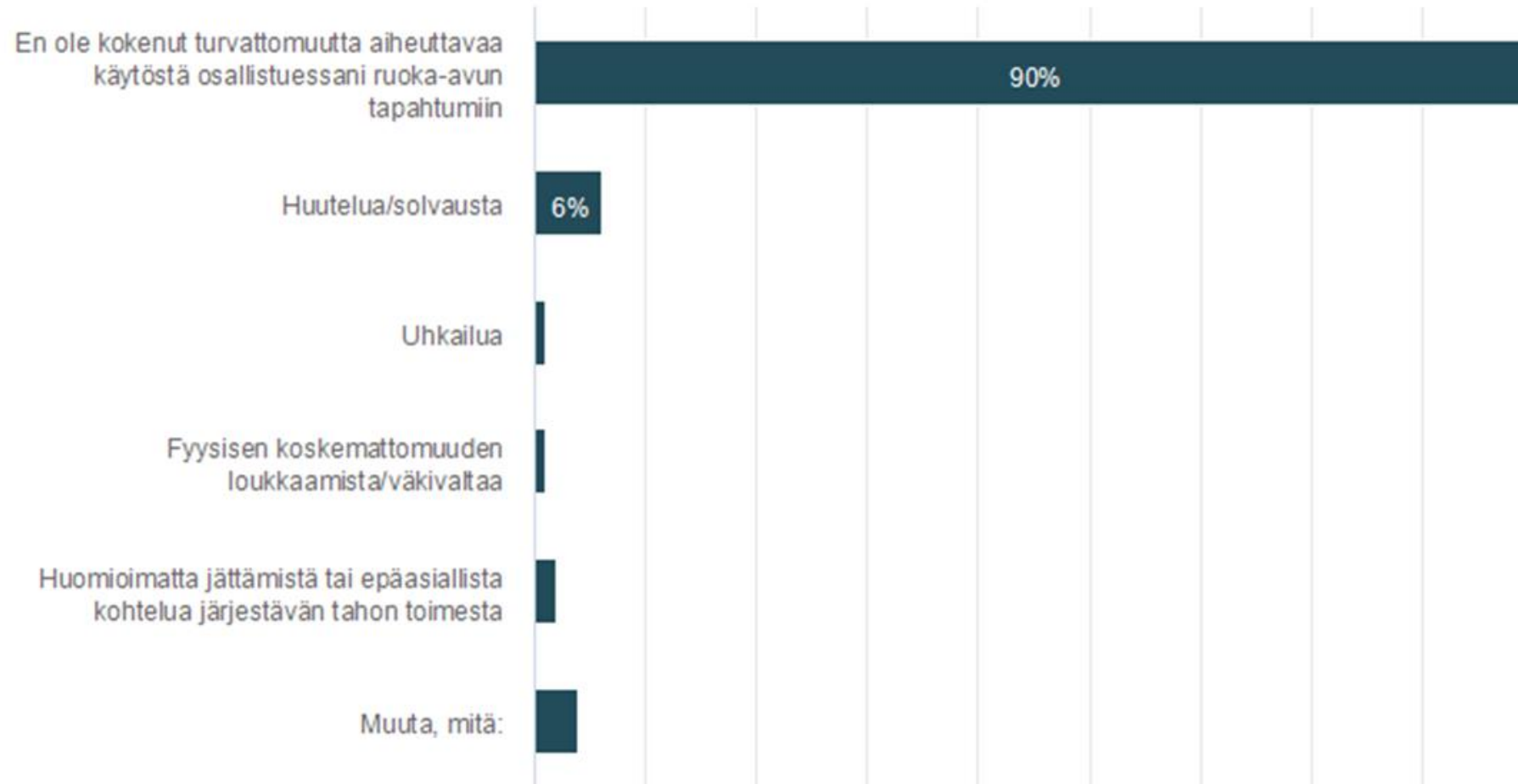

Vastaajien kokemukset ruoka-avusta

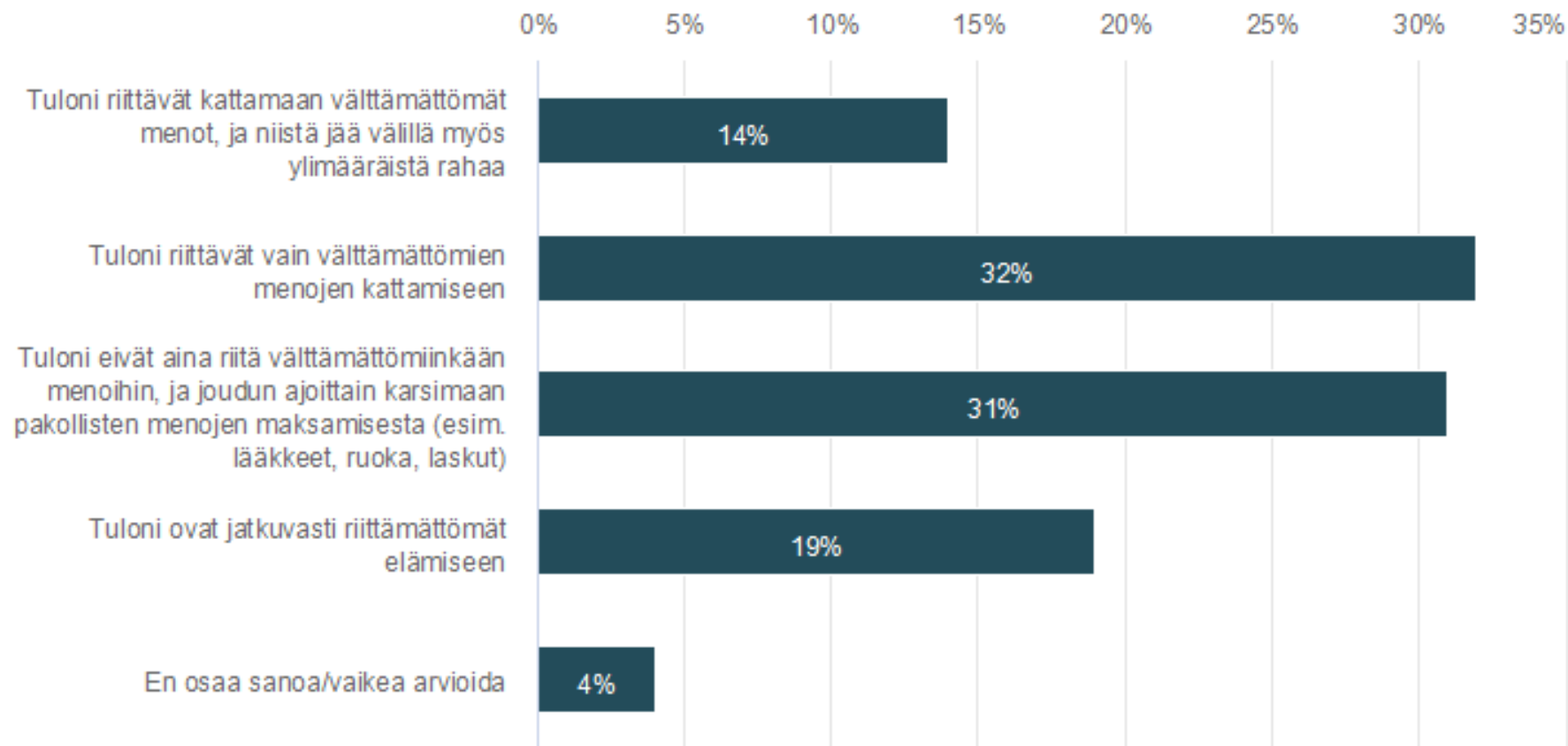
Ensisijaisesti sopivin järjestämistapa

Vastaajien kokemukset turvattomuutta aiheuttavasta käytöksestä

Taloudellinen tilanne

Hyvinvointi ja terveys

- Kyselyssä kartoitettiin vastaajien kokemuksia fyysisestä ja psyykkisestä terveydestä, osallisuuden ja yksinäisyyden kokemuksia sekä tyytyväisyyttä sosiaalisiin suhteisiin.
- Yleisellä tasolla vastaajien kokemukset omasta terveydentilastaan jakautuivat tasaisesti koetun hyvän ja huonon fyysisen terveyden ryhmissä.
- Koettu psyykkinen terveys oli arvioitu yleisesti fyysistä paremmaksi.
- Vastaajat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä tai kohtuullisen tyytyväisiä sosiaalisiin suhteisiinsa (76 %)

Vaikutusmahdollisuudet

- Yleisesti vaikutusmahdollisuudet sekä omaan elämään että ympäristöön koettiin vaihteleviksi
- Taloudellisen tilanteensa heikoksi arvioivat ihmiset kokivat heikommaksi vaikutusmahdollisuutensa sekä omaan elämäänsä että ympäristöönsä.
- Myös työllisyystilanne vaikutti vastaajien kokemuksiin vaikutusmahdollisuuksiin. Palkkatyössä olevat kokivat keskimäärin pystyvänsä paremmin vaikuttamaan sekä omaan elämäänsä että ympäristöönsä

Yksinäisyys

- Yksinäisyyden kokemuksen tarkastelu eri ryhmien välillä tuotti mielenkiintoisia huomioita:
- Eläkeläiset vastasivat muita työllisyysryhmiä huomattavasti vähemmän kokevansa yksinäisyyttä tai pitävänsä yksinoloa ongelmallisena.
- Yksinasuvien joukossa yksinäisyyden kokemukset korostuivat.
- Yksinäisyyden kokemus oli myös yhteydessä heikommaksi arvioituun taloudelliseen tilanteeseen
- Yksinäisyyttä kokeneet vastaajat kokivat vaikutusmahdollisuutensa sekä omaan elämäänsä että ympäristöönsä muita heikommaksi

Ravitseminen ja ruokakäyttäytyminen

- Kyselyssä kartoitettiin vastaajien ravitsemuskäyttäytymistä kysymällä heidän pääaterioiden ateriointitiheyttään sekä sosiaalista syömistään.
- Vain noin puolet vastaajista ilmoitti syövänsä kolme päivän pääateriaa yli viitenä päivänä viikossa.
- Yli puolet vastaajista ilmoitti ruokailevansa pääsääntöisesti yksin, ja tässä ryhmässä korostui erityisesti muiden kuin palkkatyössä olevien vastaajien osuus.
- Vastaajien ruokakäyttäytymisen kartoittaminen antaa kiinnostavaa tietoa heidän ruokailutottumuksistaan ravitsemusterveydellisestä näkökulmasta, ja mahdollisuuden laajemmin pohtia avunsaajien mahdollisuuksia ja resursseja omaan ruoankäyttöön.

Osalle vastaajista ruoka-apu ei vastaa heidän tarpeisiinsa

- Esimerkiksi jonottaminen on hankalaa tai terveydellinen tila vaikeuttaa ruoka-apuun osallistumista.
- Jaettava ruoka ei välttämättä vastaa ihmisten tarpeita ja toiveita.
- Jaettava ruoka saattaa myös loppua kesken, ruokakassin koko voi olla liian pieni tai jakoja on liian harvoin tarpeeseen verrattuna

Ruoka-avun merkitykset avoimissa vastauksissa

”Siitä tulee niin hyvä mieli, kun vapaaehtoinen ojentaa ruokakassin ja hymyilee. Kiitos ♥”

”Silloin kun olin kotona pienen vauvan kanssa, ruoka-apu oli melko korvaamatonta, että sai rahat riittämään.”

”Alussa tulin ruokajonoon häpeillen ja toisinaan huppu päässä kunnes varsinkin vanhemmat ihmiset keksivät jutuntynkää ja vertaistukeakin ollut eri sairauksien tilanteissa. Nyt tuun ruokajonoon vähän rohkeenpana”

”Kaipaen sellaista ruokaa, josta voin valmistaa lapsille terveellisen aterian. EU ruoka loppui, jauhot, hiutaleet, makaronit, säilykepurkit, hernekeitot, korput. Niistä pystyi tekemään ruokaa.”

Päätelmiä

- Ruoka-apua haetaan todelliseen tarpeeseen.
 - Ruoka-avun määrä ei tämän aineiston vastaajien perusteella näytä lisäävän sen kysyntää, vaan päinvastoin sekä koetaan välttämättömäksi pärjäämiselle.
 - *"Viimeksi tänä syksynä tekstiviesti tulla hakemaan ruokakassi pelasti parin viikon nälkäkuurilta. Mielialani vaihtui epätoivosta iloon. Kiitos!"*
- Ruoka-avun tarve on pitkittynyt
 - Ruoka-avun tarpeen pitkittymisen taustalla on usein pitkään jatkuneita, vaikeita ja monimutkaisia tilanteita. Yhteisölliset tapahtumat, muu tukitoiminta ruoka-avussa sekä viranomaisten jalkautuminen voivat olla osa ratkaisua, jossa pyritään kohtaamaan avunsaajia kokonaisvaltaisemmin ja auttamaan heitä avun piiriin

Kiitos

Riikka-Kaukonen Lindholm
riikka.kaukonen-lindholm@redcross.fi,
puh. +358 (0) 40 194 9306

Petra Lemmetty
petra.lemmetty@redcross.fi,
puh. +358 (40) 620 4373